

Универзитет у Београду
**ФАКУЛТЕТ ЗА
ФИЗИЧКУ ХЕМИЈУ**
www.ffh.bg.ac.rs

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКУ ХЕМИЈУ

ДАТУМ:	02.07.2025.	
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОЗИ
	908	

П Р А В И Л Н И К О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

Београд, јул 2025. године

На основу чл. 3. и 14. став 1. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“, број 35/23), а у вези са чланом 80. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 - одлука УС, 113/17 и 95/18 - аутентично тумачење), члана 35. Посебног колективног уговора за високо образовање („Службени гласник РС“, бр. 86/19, 93/20, 152/20 - Споразум о продужењу рока важења, 7/23 - Споразум о продужењу рока важења, 111/23 - Споразум о продужењу рока важења и 12/25) и члана 28. став 1. алинеја 16. Статута Универзитета у Београду – Факултета за физичку хемију, декан Факултета доноси

П Р А В И Л Н И К О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

І ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим актом, у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду и другим прописима из области безбедности и здравља на раду, ближе се уређују права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду на Универзитету у Београду – Факултету за физичку хемију, Студентски трг 12-16, Београд (у даљем тексту: Послодавац).

Члан 2.

Безбедност и здравље на раду подразумева обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери смањује број повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом у циљу остваривања физичког, психичког и социјалног благостања запослених.

Безбедност и здравље на раду Послодавац обезбеђује спровођењем превентивних мера заснованих на примени прописа у области безбедности и здравља на раду, радног права, техничких прописа и стандарда, прописа у области здравствене заштите, хигијене рада, здравственог осигурања, пензијског и инвалидског осигурања и организације рада.

Спровођење мера безбедности и здравља на раду не може да проузрокује финансијске обавезе запосленом и не може да утиче на његов материјални и социјални положај стечен радом и у вези са радом.

Члан 3.

Право на безбедност и здравље на раду имају:

- 1) лица која су у радном односу код послодавца, лица која су ангажована ван радног односа, преко омладинске или студентске задруге и лица која обављају привремене и повремене послове;
- 2) лице које се самозапошљава;
- 3) ученици и студенти који се, у складу са законом, налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави илиучењу кроз рад у систему дуалног образовања;
- 4) лица која, у складу са законом, обављају волонтирање;

- 5) лица која су упућена на додатно образовање и обуку по упуту носиоца послова запошљавања;
- 6) лица која учествују у организованим јавним радовима од општег значаја;
- 7) лица која се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици завода за издржавање казне затвора или на другом месту;
- 8) лица која код послодавца обављају рад у складу са посебним законима;
- 9) лица која се затекну у радној средини, ако је о њиховом присуству упознат послодавац.

Безбедност и здравље на раду послодавац обезбеђује лицима из тачке 1), 3) и 9).

Члан 4.

Радни процес се организује и спроводи тако да се запосленима обезбеђује рад на радном месту и у радној средини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.

Када због увођења нове технологије нису прописане мере за безбедан и здрав рад, до доношења одговарајућих прописа, примењују се опште признате превентивне мере.

Опште признатом мером, у смислу става 2. овог члана, сматра се мера којом се може отклонити опасност при раду или смањити штетност по здравље запосленог, у мери у којој је то разумно изводљиво.

Члан 5.

Превентивне мере подразумевају све поступке или активности предузете или планиране у свим фазама рада код послодавца у циљу спречавања или смањења ризика на радном месту.

Послодавац је дужан да, приликом организовања рада и радног процеса, обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених, укључујући пружање информација и обуке запослених, као и да за њихову примену обезбеди потребна финансијска средства.

Послодавац је дужан да обезбеди превентивне мере пре почетка рада запосленог и у току рада, избором радних и производних метода којима се обезбеђује заштита живота и здравља на раду.

Послодавац је дужан да прилагоди превентивне мере из става 1. овог члана узимајући у обзир промене околности у циљу побољшања постојећег стања, развоја и јачања механизма за спречавање настанка повреда на раду, професионалних болести и болести у вези са радом и стварања услова за стално унапређивање безбедности и здравља на раду, кроз обухватање културе, политика, активности и мера.

Члан 6.

Овим Правилником, у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду, уређује се:

1. Организовање послова безбедности и здравља на раду;
2. Права, обавезе и одговорности у области безбедности и здрављу на раду;
3. Превентивни и периодични прегледи и провере;

4. Лична заштитна опрема;
5. Утврђивање радних места са повећаним ризиком;
6. Обука запослених за безбедан и здрав рад;
7. Повреде на раду;
8. Евиденције;
9. Прва помоћ.

Члан 7.

Одредбе овог Правилника примењују се на сва лица наведена у члану 3. за која је по закону послодавац дужан да организује и обезбеди безбедност и здравље на раду.

II ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 8.

Послодавац је дужан да организује послове безбедности и здравља на раду.

Послодавац организује послове безбедности и здравља на раду у зависности од врсте делатности и нивоа процењеног ризика на радном месту и у радној средини, техничко - технолошких потреба и обима процеса рада, броја запослених који учествују у процесу рада, броја радних смена, броја локација на којима се одвија радна делатност, и др.

Члан 9.

Послодавац овим актом утврђује рад, обавезе и одговорности у вези са радом, праћењем и контролом примене мера безбедности и здравља на раду.

У ту сврху послодавац је дужан да ангажује једно или више лица са којима има закључен уговор о раду, а које испуњава посебне услове у складу са овим законом или може да ангажује правно лице или предузетника, који имају лиценцу за обављање послова безбедности и здравља на раду.

Обавеза организовања послова

Члан 10.

Послодавац је дужан да организује послове безбедности и здравља на раду.

Послодавац је дужан да општим актом из члана 14. овог закона, уговором о раду односно другим уговором у складу са прописом којим се уређује рад, уреди обавезе и одговорности у вези са свакодневним праћењем и контролом примене мера безбедности и здравља на раду.

За обављање послова безбедности и здравља на раду послодавац је дужан да ангажује једно или више лица са којима има закључен уговор о раду, а који испуњава посебне услове у складу са овим законом (у даљем тексту: саветник, односно сарадник за безбедност и здравље на раду).

Послове безбедности и здравља на раду може да обавља лице које има положен стручни испит за обављање послова безбедности и здравља на раду и лиценцу за обављање послова саветника, односно сарадника за безбедност и здравље на раду у складу са овим законом.

Ако за послове безбедности и здравља на раду не може да одреди неког од својих запослених који испуњава услове из члана 48, односно члана 49. овог закона, послодавац, може да ангажује правно лице или предузетника који имају лиценцу за обављање послова безбедности и здравља на раду.

III ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ У ОБЛАСТИ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

1. ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ

Члан 11.

Послодавац је дужан да обезбеди и спроводи **превентивне мере** безбедности и здравља на раду у складу са законом, односно да обезбеди безбедност и здравље запосленим у свим активностима послодавца и на свим нивоима организовања рада и радног процеса.

Послодавац се **не ослобађа обавеза и одговорности** у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем правног лица, односно предузетника са лиценцом или другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на та лица.

У случају настанка повреде на раду због елементарних непогода, озбиљне, неизбежне и непосредне опасности које су изван контроле послодавца или због изузетних догађаја чије се последице упркос свим предузетим мерама од стране послодавца нису могле избећи, послодавац није одговоран у смислу овог закона

Члан 12.

Послодавац је дужан да радни процес прилагоди способностима запосленог у погледу безбедности и здравља на раду, да обезбеди одговарајуће услове радне средине, да обезбеди коришћење само оних средстава за рад који неће угрозити безбедност и здравље запослених, да предузме мере и обезбеди да приступ посебним зонама рада имају само запослени којима су за то издата упутства и дозволе за рад.

Приликом обезбеђивања превентивних мера, послодавац мора поћи од начела:

- 1) избегавање ризика;
- 2) процена ризика који се не могу избећи на радном месту;
- 3) отклањање ризика на њиховом извору применом савремених техничких решења;
- 4) прилагођавање рада и радног места запосленом, нарочито у погледу избора опреме за рад и метода рада, као и избора технолошког поступка да би се смањила монотонија у раду и рад по унапред дефинисаном темпу, у циљу смањења њиховог утицаја на здравље запосленог;
- 5) прилагођавања техничком напретку;
- 6) замена опасног на радном месту у радној средини безопасним или мање опасним;
- 7) развијања кохерентне политике превенције која обухвата технологију, организацију рада, услове рада, односе у радном процесу и утицај фактора у вези са радном средином;

- 8) давање предности колективним над појединачним мерама безбедности и здравља на раду;
- 9) одговарајућа обука запослених за безбедан и здрав рад и издавање упутстава за рад на безбедан начин

Члан 13.

Послодавац у овом правилнику утврђује права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду за све учеснике у радном процесу.

1.1. Обавезе и одговорности декана (овлашћеног лица)

Члан 14.

Декан је у обавези да обезбеди услове за организовање и спровођење безбедности и здравља на раду, односно да запосленима обезбеди рад на радним местима и у радној средини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.

Спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду декан организује преко продекана, а у координацији са саветником за безбедност и здравље на раду, запосленима, као и уз учешће здравствене установе која обавља делатност медицине рада и других правних лица са лиценцом, које ангажује за одређене послове из области безбедности и здравља на раду.

Ангажовањем других правних лица за обављање послова безбедности и здравља на раду декан се не ослобађа обавезе и одговорности за примену мера безбедности и здравља на раду.

Члан 15.

Декан је обавезан и одговоран да организује спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду, а нарочито је дужан:

1. да донесе Акт о процени ризика у писаној форми за сва радна места у радној средини и да утврди начине и мере за смањење и/или отклањање ризика;
2. да у случају појаве сваке нове опасности и промене нивоа ризика у процесу рада измени акт о процени ризика;
3. да организује послове безбедности и здравља на раду, односно да актом у писаној форми одреди стручно лице за обављање послова безбедности и здравља на раду, и омогући му независно и самостално обављање послова и приступ свим пословним просторијама и потребним подацима у области безбедности и здравља на раду;
4. да, по потреби, ангажује здравствену установу која обавља делатност медицине рада и обезбеди јој услове за самостално обављање послова заштите здравља запослених;
5. да обезбеди финансијска средства за спровођење превентивних мера ради заштите живота и здравља запослених;
6. да на предлог саветника за безбедност и здравље на раду, у сагласности са Законом ангажује правно лице са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и провере опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине и електричних и громобранских инсталација;
7. да, у сарадњи са саветником за безбедност и здравље на раду, организује обуку запослених за безбедан и здрав рад;

8. да на предлог саветника за безбедност и здравље на раду и исказаних потреба одобри набавку и издавање на употребу личне заштитне опреме, у складу са Актом о процени ризика и обезбеди контролу њихове употребе у складу са наменом;
9. да обезбеди одржавање средстава за рад и личне заштитне опреме у исправном стању, као и да обезбеди организовање периодичне провере средстава и опреме за рад, уколико иста подлежу обавези провере;
10. да обезбеди запосленима упутства за безбедан рад по прописима о безбедности и здрављу на раду за коришћење опреме за рад и личне заштитне опреме, уколико се установи обавеза коришћења истих;
11. да Актом о процени ризика, на основу оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада, одреди посебне здравствене услове које морају да испуњавају запослени на радном месту са повећаним ризиком, уколико је проценом ризика утврђено радно место са повећаним ризиком;
12. да обезбеди, на основу Акта о процени ризика и оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада, прописане лекарске прегледе запослених у ситуацијама када је то потребно;
13. да запосленог на његов захтев упути на лекарски преглед који одговара ризицима на радном месту у редовним интервалима, а најкасније у року од пет година од претходног прегледа;
14. да запосленима омогући да бирају свог представника за безбедност и здравље на раду и именује свог представника;
15. да предузме мере и обезбеди да само они запослени којима су издата одговарајућа упутства и дозволе за рад имају приступ зонама у којима је евентуално присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може угрозити здравље запосленог;
16. да што је могуће пре обавести све запослене, који јесу или који би могли да буду изложени озбиљној, неизбежној и непосредној опасности, о присутним ризицима и мерама које су предузете у циљу заштите;
17. да предузме мере и изда упутства како би омогућио запосленима да у случају озбиљне, неизбежне и непосредне опасности престану да раде и/или одмах напусте радно место и оду на безбедно место;
18. да у случају када радни простор дели са другим послодавцем, односно када у истом радном простору његови запослени раде са запосленима других послодаваца, сарађују у примени мера за безбедност и здравље на раду запослених, као и да начин остваривања сарадње утврди писаним споразумом закљученим пре почетка обављања радова;
19. да предузме мере за спречавање приступа у круг објекта који се користи као радни и помоћни простор, укључујући и објекат на отвореном простору, лицима и возилима која немају основа да се налазе у њима;
20. да представнику запослених омогући учешће у разматрању свих питања из области безбедности и здравља на раду, да га упозна са налазима и предузетим мерама инспекције рада, са извештајима о повредама на раду, професионалним обољењима и обољењима у вези са радом и о предузетим мерама за безбедност и здравље на раду;
21. да обезбеди превод упутстава за рад и на језик који запослени разуме;
22. да на захтев инспектора рада или представника запослених, достави извештај о стању безбедности и здравља на раду запослених, као и о спроведеним мерама у овој области;

23. да инспектору рада омогући вршење надзора, односно улазак у објекте и просторије у свако доба када има запослених на раду, да одреди најмање једног запосленог који ће инспектору рада пружати потребне информације и обавештења и да инспектору рада омогући увид у акте и документацију, примењене мере безбедности и здравља на раду на средствима за рад, опреми за личну заштиту или податке и евиденције о коришћењу и складиштењу опасних материја;
24. да у одређеном року отклони утврђене недостатке и неправилности, чије отклањање је решењем наредио инспектор рада и да у писаној форми извести инспектора рада уз консултације са лицем за безбедност и здравље на раду;
25. да, најмање осам дана пре почетка рада, обавести надлежну инспекцију рада о почетку свог рада, раду одвојене јединице, као и о свакој промени технолошког поступка, уколико се тим променама мењају услови рада,
26. да обезбеди мере заштите од пожара, спасавање и евакуацију у складу са посебним законом;
27. да обезбеди пружање прве помоћи, као и да организује оспособљавање оговарајућег броја запослених за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају опасности;
28. да запослене осигура од повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом, ради обезбеђивања накнаде штете;
29. да одмах по сазнању, а најкасније у року од 24 сата од настанка, усмено, у писменој форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослених. Послодавац је дужан да одмах, најкасније у року од пет радних дана од дана настанка, усмено, у писменој форми или електронским путем пријави лаку повреду на раду због које запослени није способан да ради више од три дана.
30. да извештај о повреди на раду и професионалном обољењу који се догоде на радном месту, достави запосленом који је претрпео повреду, односно код кога је утврђено професионално обољење и организацији надлежној за здравствено осигурање;
31. да заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност за живот или здравље запослених;
32. да у поступку вршења надзора инспектора рада или другог надлежног органа у случају дешавања колективне, тешке или смртне повреде, у циљу обезбеђивања доказа, заустави рад на радном месту, односно на средствима за рад на којима се повреда догодила;
33. да разматра стање безбедности и здравља на раду, извештаје и предлоге саветника за безбедност и здравље на раду, записнике, решења и друга акта инспекције рада;
34. да дефинише начин упознавања свих лица која бораве у радној средини са опасностима и штетностима по здравље које се јављају у радном процесу, односно на мере безбедности и здравља на раду и да их усмери на безбедне зоне кретања;
35. да разматра и усваја предлоге саветника за безбедност и здравље на раду, када је реч о процедурама које се односе на употребу алкохола и других супстанци које доводе до смањења радних способности запосленог на радном месту, за време радног времена;
36. да доноси акта, налоге, наредбе, одлуку и др. у вези са безбедношћу и здрављем на раду.

1.2. Права, обавезе и одговорности непосредних руководиоца

Члан 16.

Руководиоци организационих јединица руководе организационим јединицама у оквиру Факултета за физичку хемију, у складу са систематизацијом радних места и другим интерним актима послодавца.

Сви руководиоци организационих јединица су, посебно у одсуству овлашћеног лица (декана), одговорни за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду у оквиру организационе јединице којом руководе, а нарочито су дужни:

1. да обезбеде запосленима рад на радним местима и радној средини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду;
2. да у сарадњи са саветником за безбедност и здравље на раду обављају и друге послове у циљу управљања професионалним ризицима код Послодавца;
3. да при свакој евентуалној промени радног (технолошког) процеса, уз сарадњу са саветником за безбедност и здравље на раду, средства за рад прилагоде том процесу пре почетка рада, да запослене и њихове представнике обавештавају о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно да у таквим случајевима донесе одговарајућа упутства и инструкције за безбедан рад;
4. разматра стање безбедности и здравља на раду, извештаје саветника за безбедност и здравље на раду, записнике, решења и друга акта надлежне инспекције рада, да координира, по потреби, између декана и руководиоца организационих јединица, с једне стране, и саветника за безбедност и здравље на раду, с друге стране;
5. сарађује са саветником за безбедност и здравље на раду и омогућава му независно и самостално обављање послова и приступ свим потребним подацима у области безбедности и здравља на раду;
6. да обуставе сваку врсту рада када утврди непосредну опасност по живот и здравље запослених и забрани коришћење неисправних средстава за рад, средстава и личне заштитне опреме и да о обустави рада обавести декана и саветник за безбедност и здравље на раду;
7. да обезбеде да сва опрема за рад, средства и лична заштитна опрема и опасне материје буду безбедне за рад у складу са документацијом произвођача, прописима о безбедности и здрављу на раду, техничким прописима и стандардима;
8. да организује отклањање утврђених недостатака и неправилности, чије отклањање је решењем наредио инспектор рада и предузима мере за отклањање опасности у сарадњи са саветником за безбедност и здравље на раду;
9. да о свакој повреди на раду запосленог којем је непосредни руководиоца одмах извести декана и представника запослених код Послодавца, задуженог за контакт са саветником за безбедност и здравље на раду, које ће обавестити саветник за безбедност и здравље на раду, а у случају тешке, смртне или колективне повреде на раду обезбеди место повређивања ради вршења увиђаја;
10. да не дозволе употребу алкохола и пушење за време рада, да удаље из радног процеса запосленог који је под утицајем алкохола или који пуши на недозвољеном месту;
11. да обезбеде одговарајући број ормарића за прву помоћ са одговарајућим санитарским материјалом на којима се истиче број телефона на који се може, у случају потребе, позвати хитна медицинску помоћ;

12. да одреде одређени број запослених за оспособљавање у циљу пружања прве помоћи, спасавања и евакуације у случају опасности, као и да организују пружање прве помоћи повређеном или нагло оболелом лицу;
13. да обавесте надлежну инспекцију рада и саветник за безбедност и здравље на раду када запослени одбије да ради због тога што му прети непосредна опасност по живот и здравље, у складу са законом;
14. да предузимају и друге прописане мере у складу са законом и техничким прописима.

1.3. Права, обавезе и одговорности запослених

Члан 17.

Запослени је дужан да:

1. поштује прописе о безбедности и заштити здравља на раду, односно примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, наменски користи средства за рад, правилно користи личну заштитну опрему и са њима пажљиво рукује да не би угрозио своју безбедност и здравље, као и безбедност и здравље других лица, да се упозна са МСДС листама свих опасних материја које се користе у раду;
2. се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на пословима или радном месту на које је одређен, као и да се оспособљава за њихово спровођење;
3. пре почетка рада прегледа своје радно место и средства за рад која користи и у случају уочених недостатака извести непосредног руководиоца;
4. уколико приликом прегледања места рада уочи озбиљне недостатке не покушава самостално да их реши, поготово ако решавање проблема превазилази његов ниво познавања конкретне ситуације, већ да о проблему обавести надређеног;
5. пре напуштања радног места, радно место и средства за рад остави у чистом и уредном стању, тако да не угрожавају друге запослене;
6. сарађује са непосредним руководиоцем и саветником за безбедност и здравље на раду како би се спровеле прописане мере за безбедност и здравље на раду на радном месту на којем ради;
7. одмах, у складу са својим сазнањима, обавести стручно лице за обављање послова безбедности и здравља на раду о неправилностима, штетностима или другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених;
8. одмах или у најкраћем року обавести непосредног руководиоца о свакој промени коју је уочио на средствима за рад или личној заштитној опреми, а које могу угрозити безбедност и здравље на раду запослених;
9. не започиње, нити да наставља рад под утицајем алкохола или других средстава зависности;
10. не пуши на недозвољеним местима;
11. обави лекарски преглед на који се упућује, ако је актом о процени ризика утврђено да ради на радном месту са повећаним ризиком;
12. поштује законску одредбу у смислу забране самовољног искључуја, мењаја или уклањаја безбедносних уређаја на средствима за рад;
13. се оспособи за пружање прве помоћи, евакуацију и спасавање, ако је за то одређен од стране Послодавца.

Члан 18.

Запослени има право на безбедне услове рада, а посебно:

1. да послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења по питањима безбедности и здравља на раду;
2. да се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на радном месту и да се оспособљава за њихово спровођење;
3. да редовно контролише своје здравље према ризицима радног места, у складу са прописима о здравственој заштити и прописима о безбедности и здрављу на раду;
4. да предузме одговарајуће мере, у складу са својим знањем и техничким средствима која му стоје на располагању и да напусти радно место, односно радну околину, ако му прети непосредна опасност по живот или здравље;
5. да обави лекарски преглед о трошку Послодавца, ако ради на радном месту са повећаним ризиком и ако обавља послове за које се прописима захтева посебна здравствена способност;
6. на посебну заштиту ризичних група (младих, инвалида и жена)
7. да одбије да ради у случајевима прописаним Законом и овим Правилником;
8. на обавештења, писана упутства и информације у вези са послом који обавља, као и у случају промене процеса, режима и технологије рада;
9. на доступност свих аката и информација у вези са безбедношћу и здрављем на раду;
10. на помоћ саветника за безбедност и здравље на раду и здравствене установе која обавља делатност медицине рада;
11. на прву помоћ у случају повреде на раду или професионалног обољења, као и контролу здравља према ризицима на радном месту.

Члан 19.

Запослени код Послодавца има право да одбије да ради:

- 1) ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде;
- 2) ако му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове, у смислу члана 56. закона, за рад на радном месту са повећаним ризиком;
- 3) ако у току обуке за безбедан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање, у смислу члана 33. став 2. закона, на радном месту на које га је послодавац одредио;
- 4) дуже од пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцени здравствене установе која обавља делатност медицине рада такав рад могао да погорша његово здравствено стање;
- 5) на средству за рад на којем нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду;
- 6) ако није издата дозвола за рад, у смислу члана 27. став 1. закона.

1.4. Права представника запослених и одбора за безбедност и здравље на раду

Члан 20.

Запослени имају право да изаберу једног или више представника запослених за безбедност и здравље на раду или да, у сарадњи са Директором, односно овлашћеним лицем, формирају Одбор за безбедност и здравље на раду.

Уколико формирају Одбор за за безбедност и здравље на раду, у саставу Одбора треба да буду најмање два представника запослених и један представник послодавца.

У сврху одлуком именује представника запослених

Члан 21.

Декан и представници запослених, односно Одбор, међусобно сарађују по свим питањима безбедности и здравља на раду, у складу са Законом, другим прописима и овим правилником.

Представници запослених, ако је њихов рад у складу са законом, не могу да трпе никакве последице у вези са правима из радног односа, односно безбедности и здравља на раду.

Члан 22.

Представник запослених, односно Одбор за безбедност и здравље на раду, има право:

1. да оствари увид у сва акта која се односе на безбедност и здравље на раду;
2. да учествује у разматрању извештаја о стању безбедности и здравља на раду и даје предлоге о свим питањима која се односе на безбедност и здравље на раду;
3. да захтева од одговорних руководиоца и лица за безбедност и здравље на раду отклањање или смањење ризика који угрожава безбедност и здравље запослених;
4. да захтева од инспекције рада вршење надзора, ако сматра да нису спроведене опште или посебне превентивне мере за безбедан и здрав рад и да присуствује инспекцијском прегледу;
5. да буде упознат са налазима и предлозима или наложеним мерама инспекције рада;
6. да буде упознат са предузетим мерама за спречавање непосредне опасности по живот и здравље запосленог;
7. да буде упознат са извештајима о повредама на раду и професионалним обољењима и предузетим превентивним мерама за смањење тих последица;
8. да буде упознат са резултатима испитивања услова радне средине и прегледима и проверама оруђа за рад;
9. да буде упознат са Актом о процени ризика и да покрене иницијативу за измену Акта о процени ризика у случају појаве нове опасности, када предвиђене мере за спречавање, смањење или отклањање ризика нису одговарајуће и у другим прописаним случајевима.

1.5. Права, обавезе и одговорности саветника за безбедност и здравље на раду

Члан 23.

Саветник за безбедност и здравље на раду је лице које обавља послове безбедности и здравља на раду, има положен стручни испит и одговарајуће образовање у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду, и које послодавац писменим актом одреди за обављање тих послова.

Члан 24.

Саветник за безбедност и здравље на раду обавља послове у складу са законом, а нарочито је дужан да:

- 1) спроводи и учествује у поступку процене ризика;
- 2) учествује у изради програма обуке запослених за безбедан и здрав рад, програма обуке представника запослених и програма обуке руководиоца;
- 3) врши контролу и даје предлоге послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава за рад, хемијских материја и личне заштитне опреме;
- 4) учествује у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова рада;
- 5) организује превентивна и периодична испитивања услова радне средине;
- 6) организује превентивне и периодичне прегледе и провере опреме за рад и прегледе и испитивања електричних и громобранских инсталација;
- 7) предлаже мере за побољшање услова рада, нарочито на радним местима са повећаним ризиком;
- 8) прати и контролише примену мера безбедности и здравља на раду у складу са организацијом послова безбедности и здравља на раду код послодавца, односно заједно са послодавцем организује праћење и контролу примене мера за безбедност и здравље на раду;
- 9) прати стање у вези са повредама на раду и професионалним болестима, као и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема извештаје са предлозима мера за њихово отклањање;
- 10) организује и спроводи обуку:
 - запослених и других лица у складу са овим законом,
 - представника запослених,
 - руководиоца;
- 11) припрема упутства за безбедан и здрав рад и контролише њихову примену;
- 12) забрањује рад на радном месту или употребу средства за рад, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог и обуставља рад на опреми за рад до отклањања уочених недостатака приликом прегледа и провере опреме за рад из члана 15. став 4. овог закона;
- 13) организује лекарске прегледе запослених;
- 14) сарађује и координира рад са здравственом установом која обавља делатност медицине рада по свим питањима у области безбедности и здравља на раду;
- 15) сарађује са представницима запослених и Одбором за безбедност и здравље на раду по свим питањима у области безбедности и здравља на раду код послодавца;
- 16) води евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца;

17) прати промену прописа и врши усклађивање аката послодавца, прати стандарде и технички напредак у области безбедности и здравља на раду;

18) континуирано усавршава своје знање у области безбедности и здравља на раду, што ће бити и један од услова за периодична обнављања лиценци за рад.

Члан 25.

Саветник за безбедност и здравље на раду по истеку сваког календарског месеца доставља послодавцу извештај о стању у области безбедности и здравља на раду (преглед извршених активности за месец за који се доставља извештај и преглед обавеза које доспевају у месецу који следи).

ПОСЕБНЕ ОБАВЕЗЕ

Члан 26.

Овим Правилником утврђују се права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду која се односе на:

1. Посебна права, обавезе и мере у вези са безбедношћу и здрављем на раду младих, жена, инвалида и професионално оболелих запослених;

2. Посебна права, обавезе и мере заштити ученика који обављају професионалну праксу или практичну наставу или учење кроз рад у систему дуалног образовања

1. Посебна права, обавезе и мере за заштиту младих, жена и инвалида рада

Члан 27.

Посебна права, обавезе и мере безбедности и здравља на раду младих, запослених жена за време трудноће и њиховог рада на радним местима са повећаним ризиком, инвалида и професионално оболелих запослених уређују се законима, другим прописима и овим правилником.

Члан 28.

Радни однос са лицем млађим од 18 година живота може да се заснује уз писмену сагласност родитеља, усвојоца или стараоца, ако такав рад не угрожава његово здравље, морал и образовање, односно ако такав рад није забрањен законом.

Послодавац може ангажовати лице млађе од 18. година живота за обављање привремених и повремених послова, у складу са законом.

Лице млађе од 18 година живота може засновати радни однос само на основу налаза надлежног здравственог органа којим се утврђује да је способно за обављање послова за које заснива радни однос и да такви послови нису штетни за његово здравље.

Лице из става 2. овог члана мора да буде члан омладинске задруге.

Послодавац не може ангажовати лице из става 2. овог члана за рад ноћу, за прековремени рад и за послове на радним местима која су Актом о процени ризика утврђена као радна места са повећаним ризиком.

Члан 29.

Послодавац је дужан да младима обезбеди рад на радном месту и у радној средини на којима су спроведене мере за безбедан и здрав рад, посебно водећи рачуна о специфичним ризицима за младе, који су последица њиховог недостатка искуства, немања свести о постојећим или могућим ризицима или чињеници да нису још потпуно зрели.

Специфични ризици за младе који могу да се јаве приликом обављања послова на радном месту и у радној средини укључују:

- Излагање штетностима (физичким, биолошким и хемијским) које су истакнуте у Правилнику о превентивним мерама за безбедан и здрав рад младих
- Радне процесе који укључују излагање карциногенима или матагенима, рад са дивљим животињама, индустријско клање животиња, рад са гасовима, рад који укључује ризик од рушења, опасност од високог електричног напона и рад чији темпо одређују машине.

Члан 30.

Запослени између навршене 18. и 21. године живота може да ради ноћу само на основу налаза надлежне завода за здравствену заштиту у области медицине рада којим се утврђује да такав рад није штетан за његово здравље.

Трошкове лекарског прегледа из става 1. овог члана сноси Послодавац.

Члан 31.

Запослена жена има право на посебну заштиту за време трудноће и порођаја.

Запослена жена за време трудноће и запослена која доји дете не може да ради прековремено, ноћу и на пословима и на радним местима, која су по налазу завода за здравствену заштиту у области медицине рада, или других надлежних здравствених органа, штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтеају подизање терета или на којима постоји штетно зрачење или изложеност екстремним температурама и вибрацијама.

Послодавац може да изврши прераспodelу радног времена запосленој жени за време трудноће и запосленом родитељу са дететом млађим од три године живота или дететом са тежим степеном психофизичке ометености само уз писану сагласност запосленог.

Члан 32.

Послодавац је дужан да запослену жену за време трудноће, особу са инвалидитетом, запосленог са утврђеним професионалним обољењем и лице млађе од 18 година живота у писаној форми обавести о резултатима процене ризика на радном месту и о предузетим мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду таквих лица.

Члан 33.

Послодавац је дужан да запосленом инвалиду рада и професионално оболелом запосленом обезбеди обављање послова према преосталој радној способности, односно обезбеди обављање другог одговарајућег посла у складу са његовом здравственом способношћу.

2. Посебна права, обавезе и мере за заштиту ученика који обављају професионалну праксу или практичну наставу или учење кроз рад у систему дуалног образовања

Члан 34.

Поред услова које послодавац, ради извођења учења кроз рад, мора испунити, дужан је да обезбеди прописане мере безбедности и здравља на раду у складу са прописима којима се уређује безбедност и здравље на раду, као и примену прописа којима се уређује опасан рад за децу.

Послодавац је дужан да донесе акт о процени ризика за сва радна места на којима ученици обављају професионалну праксу или практичну наставу или учење кроз рад у систему дуалног образовања у складу са законом којим се уређује дуално образовање.

ДОЗВОЛЕ ЗА РАД

Члан 35.

Послодавац је дужан да, пре почетка извођења радова на висини, у дубини, у скученом простору, у простору са потенцијално експлозивним атмосферама, на енергетском објекту, при коришћењу опасне хемијске материје, рад у зонама у којима је присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може да угрози здравље запосленог, обезбеди издавање дозволе за рад.

Поступак и начин за издавање дозволе за рад ће бити ближе утврђен у Процедури за опасне активности и систем дозвола, уколико се појави потреба и наведена процедура ће се налазити у прилогу овог правилника и чинити његов саставни део.

ОЗБИЉНА, НЕИЗБЕЖНА И НЕПОСРЕДНА ОПАСНОСТ

Члан 36.

Озбиљна, неизбежна и непосредна опасност јесте конкретна, реална и постојећа опасност која, у складу са тренутним научним и техничким знањима, не може бити искључена односно ограничена.

Послодавац је дужан да предузме мере и обезбеди да само они запослени којима су издата одговарајућа упутства и дозволе за рад имају приступ зонама у којима је присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може да угрози здравље запосленог.

Послодавац је дужан да што је могуће пре обавести све запослене, који јесу или који би могли да буду изложени озбиљној, неизбежној и непосредној опасности, о присутним ризицима и мерама које су предузете или ће бити предузете у циљу заштите.

Послодавац је дужан да предузме мере и изда упутства како би омогућио запосленима да у случају озбиљне, неизбежне и непосредне опасности престану да раде и/или одмах напусте радно место и оду на безбедно место.

Послодавац не сме захтевати од запослених да се врате на радно место у радној средини у којој и даље постоји озбиљна, неизбежна и непосредна опасност.

РАД ОД КУЋЕ И РАД НА ДАЉИНУ

Члан 37.

Рад од куће јесте рад који запослени обавља употребом информационо комуникационих технологија за послодавца из места пребивалишта, односно боравишта или другог места становања, а које није под непосредном контролом послодавца.

Рад на даљину јесте рад који запослени обавља употребом информационо комуникационих технологија из простора који није простор послодавца и који није под непосредном контролом послодавца.

Послодавац је у обавези да, сходно одредбама Закона о раду, рад од куће дефинише анексом уговора о раду, само уколико је запослени сагласан да ради од куће.

Послодавац може, у договору са запосленим, да у анексу уговора тачно дефинише простор (просторија, сто, положај монитора и др.) у коме запослени обавља рад од куће.

Члан 38.

Приликом рада од куће и рада на даљину послодавац је дужан да обезбеди безбедност и здравље на раду у сарадњи са запосленим, при чему је послодавац дужан да утврди услове за безбедан и здрав рад, средства за рад издата од стране послодавца, да дефинише радни процес у вези са извршењем послова за које је запослени задужен и пропише превентивне мере за безбедан и здрав рад.

Члан 39.

Послодавац може да донесе акт о процени ризика за рад од куће и рад на даљину у писаној форми, уз учешће запосленог.

Запослени је дужан да обавести послодавца о испуњености услова потребних за безбедан и здрав рад у складу са актом о процени ризика, као и да благовремено обавести послодавца о свакој накнадној промени услова.

Члан 40.

У циљу препознавања и утврђивања ризика на раду од куће, односно у сврху управљања ризицима за ову форму рада послодавац може запосленом дати на попуњавање Контролну (чек) листу која представља алат за планирање спровођења мера безбедности и здравља на раду и због специфичности обављања ове врсте посла зависи искључиво од сарадње послодавца и запослених.

Поред контролне листе, неопходно је да послодавац редовно обезбеђује информације, инструкције и обуку запосленима у вези са безбедношћу и здрављем на раду, а запослени је дужан да спроводи мере и заштити себе од повреда током рада, као и да послодавцу пријави сваку повреду која настане искључиво током обављања посла.

Послодавац може од запосленог захтевати да приликом рада од куће, на дневном нивоу доставља Преглед радних активности у који би уносио податке о врсти активности које је у току радног времена обављао, као и периоду у току радног времена у коме је исте обављао.

Члан 41.

Приликом рада од куће, а у циљу спровођења мера безбедности и здравља на раду, потребно је поштовати следеће смернице:

- запослени треба да одреди радни простор у свом дому за постављање и инсталирање опреме коју ће користити за обављање послова на безбедан и здрав начин;
- радни простор у кући треба да буде чист, уредан, без препрека и расутог отпада који би довео до саплитања и пада;
- електричне инсталације морају бити исправно пројектоване тако да не представљају опасност која може изазвати пожар или експлозију;
- запаљиве материје увек морају бити одвојене од извора топлоте;
- проверити исправност утичница и продужних каблова;
- обезбедити одговарајуће осветљење и топлотни комфор;
- обезбедити кратке паузе при раду како би се избегао замор очију;
- обезбедити стабилну радну столицу која задовољава ергономске принципе.

Члан 42.

Приликом рада од куће послодавац је дужан да:

- у сарадњи са запосленим обезбеди безбедно и здраво радно место и радну средину, односно простор код куће који омогућава безбедне и здраве услове за рад;
- води рачуна о здрављу својих запослених;
- обезбеди потребну опрему за рад, уколико је запослени не поседује;
- спроводи надзор над обављеним послом и мерама безбедности и здравља на раду (извештаји о раду, периодичне провере путем контролних листа, онлине састанци, и др.)
- контактира запослене у току радног времена.

Члан 43.

Приликом рада од куће запослени је дужан да:

- примењује мере за безбедан и здрав рад и наменски користи опрему за рад, пажљиво са истом рукује;
- успостави равнотежу између приватног и пословног живота;
- пре почетка рада прегледа своје радно место за рад од куће;
- у току радног времена одржава редовну комуникацију са послодавцем како би се спроводиле и контролисале мере безбедности и здравља на раду;
- брине о опреми за рад коју користи;
- пријави све опасности и проблеме у складу са интерним процедурама послодавца

Члан 44.

Приликом рада од куће или рада на даљину (пословна путовања, семинари, теам буилдинг састанци, и сл.) најстроже се забрањује употреба алкохола и било каквих других опојних супстанци.

Уколико дође до повреде на раду и том приликом се утврди да је запослени у моменту дешавања повреде на раду био под дејством алкохола или других штетних супстанци, послодавац такве повреде на раду неће уважити, а против запосленог може покренути процедуру за утврђивање дисциплинске одговорности.

IV ПРЕВЕНТИВНИ И ПЕРИОДИЧНИ ПРЕГЛЕДИ И ПРОВЕРЕ

ОПРЕМА ЗА РАД И ЕЛЕКТРИЧНЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ

Члан 45.

Послодавац је дужан да обезбеди одржавање средстава за рад и личне заштитне опреме у исправном стању и да искључи из употребе средства за рад и личну заштитну опрему на којој настану промене због којих постоје ризици за безбедност и здравље запослених.

Средства за рад и лична заштитна опрема на којој су настале промене које захтевају искључење из употребе, искључити из употребе може само извршити само лице које за то има овлашћење.

У циљу утврђивања да ли коришћење средстава за рад представља одређени ризик за безбедност и здравље на раду запослених и да ли су примењене прописане мере безбедности и здравља на раду, врше се прегледи, контрола исправности и одржавање у исправном стању свих средстава за рад која се користе код послодавца на начин и у роковима утврђеним упутством произвођача, техничким прописима, стандардима или Актом о процени ризика.

Послодавац је дужан да обезбеди упутства за одржавање опреме која се користи и да се све поправке на опреми евидентирају у техничкој опреми за рад или помоћним евиденцијама.

Уколико упутством произвођача, техничким прописима и стандардом нису прописани други рокови, прегледи и контрола исправности средстава и опреме за рад врше се:

1. пре почетка коришћења;
2. после ремонта, реконструкције или хаварије;
3. пре почетка рада на новом месту рада, односно пре употребе ако су средства премештана са једног на друго место рада;
4. након отклањања недостатака утврђених од стране правног лица са лиценцом;
5. након смртне или тешке повреде на раду запосленог при коришћењу опреме за рад;
6. после наложене мере инспектора рада;
7. уколико дође до било какве промене на опреми за рад која утиче на безбедност и здравље на раду и
8. периодично, најкасније у року од три године од дана претходног прегледа и провере.

Члан 46.

Послодавац је у обавези да обавља превентивне и периодичне прегледе и провере за опрему за рад за коју је утврђена обавеза прегледа и провера у члану 3. Правилника о поступку прегледа и провере опреме за рад и прегледа и испитивања електричних и громобранских инсталација и испитивања услова радне средине.

Правно лице које на основу поседовања одговарајуће лиценце врши испитивање дужно је да изда стручни налаз по извршеном испитивању најкасније у року до 30 дана од дана извршеног прегледа и провере, односно испитивања.

Ако се приликом прегледа и провере опреме за рад утврди да на опреми за рад нису примењене мере за безбедан и здрав рад, лице које је вршило преглед и проверу опреме за рад дужно је да одмах о томе обавести послодавца, односно саветника или сарадника за безбедност и здравље на раду и да на опреми постави налепницу о неисправности. Послодавац, односно саветник или сарадник за безбедност и здравље на раду дужан је да одмах забрани рад на опреми за рад на којој нису примењене мере за безбедан и здрав рад. Забрана коришћења опреме за рад важи до отклањања неправилности због којих опрема за рад није безбедна за употребу, односно до издавања стручног налаза о прегледу и провери од стране правног лица са лиценцом којим се потврђује да су на опреми за рад примењене мере за безбедан и здрав рад.

Превентивни прегледи и провере опреме за рад не обављају се за опрему за рад коју, приликом првог стављања у употребу, није потребно склапати, састављати или монтирати или опрему за рад коју је произвођач ставио у погон и предао на коришћење послодавцу.

Члан 47.

Послодавац може да запосленима изда на употребу опрему за рад и личну заштитну опрему, само ако су усаглашени са прописаним техничким захтевима, ако је њихова усаглашеност оцењена према прописаном поступку, ако су означени у складу са прописима и ако их прате прописане исправе о усаглашености и друга прописана документација.

Послодавац који је запосленима издао на употребу опрему за рад пре ступања на снагу прописа којим је утврђена обавеза из става 1. овог члана, дужан је да обезбеди упутство за њихову употребу и одржавање. Послодавац је дужан да прибави техничку документацију (упутства за употребу и одржавање) и за опрему која није нова, али се и даље користи у раду.

Послодавац је дужан да запосленима обезбеди упутство за безбедан и здрав рад по прописима о безбедности и здрављу на раду за употребу опреме за рад.

Упутства за безбедан рад из претходног става послодавац је дужан да обезбеди на језику који запослени разуме.

Члан 48.

Послодавац може да запосленима да на коришћење опасне хемијске материје и друге хемијске материје за које је прописана обавеза израде и достављања безбедносног листа само ако му је уз хемијску материју учинио доступним безбедносни лист, ако је обезбедио све мере које произлазе из садржаја безбедносног листа, као и додатне мере о условима којима се обезбеђује безбедност и здравље на раду у складу са прописима којима се уређују хемикалије.

Члан 49.

Све електричне инсталације у објектима који се користе за радни и помоћни простор код Послодавца подлежу превентивним и периодичним прегледима и проверама.

Послодавац је дужан да ангажује правно лице са лиценцом ради испитивања електричних инсталација. Правно лице које на основу поседовања одговарајуће лиценце врши испитивање дужно је да изда стручни налаз по извршеном испитивању најкасније у року до 30 дана од дана извршеног прегледа и провере, односно испитивања.

Периодични прегледи и испитивања електричних инсталација из става 1. овог члана врше се у року од три године од претходног прегледа и испитивања, осим периодичних прегледа и провере привремене електричне инсталације са уређајима, опремом и прибором, који се обављају у року од шест месеци од дана претходног прегледа и провере.

Прегледи и испитивање електричних и громобранских инсталација не обављају се на почетку коришћења нових објеката за које је прибављена употребна дозвола из закона којим се регулише планирање и изградња.

Члан 50.

Све електричне инсталације морају бити изведене, одржаване и коришћене у складу са техничким прописима.

Сва опрема за рад и уређаји морају бити уземљени и заштићени од случајног додира напона.

У време када се врше поправке машина, уређаја и друге опреме за рад на електрични погон, пре него што се приступи поправкама, довод електричне енергије мора се искључити на месту прикључка на разводној мрежи.

ИСПИТИВАЊЕ УСЛОВА РАДНЕ СРЕДИНЕ

Члан 51

Послодавац је дужан да обезбеди одговарајуће услове радне средине.

Послодавац је дужан да врши испитивање услова радне средине у радним и помоћним просторијама у којима запослени раде и бораве, ради спречавања повређивања запослених, као и утврђивања да ли радна средина одговара условима за продуктиван рад и здравље запослених.

Превентивним и периодичним испитивањима услова радне средине проверава се и утврђује да ли су на радном месту у радној средини примењене мере безбедности и здравља на раду утврђене прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

Превентивна и периодична испитивања реализују се према Плану и програму мониторинга услова радне околине, који обавезно садрже мерна места, параметре за праћење и периодичност испитивања. Овај план израђује правно лице са лиценцом у складу са актом о процени ризика, а у сарадњи са послодавцем.

Члан 52.

Испитивања се врше у условима када раде сви технолошки капацитети и обухватају: микроклиму (температуру, брзину струјања и релативну влажност ваздуха), хемијске штетности (гасове, пару, дим, прашину), физичке штетности (бука, вибрације, штетна зрачења – осим јонизујућих зрачења), осветљеност и биолошке штетности.

Испитивања микроклиме врше се у складу са Планом и програмом мониторинга услова радне средине. Испитивање микроклиме у радној просторији чија је површина до 100м² врши се најмање на једном мерном месту, а у радној просторији чија је површина већа од 100м² врши се најмање на сваких следећих 100м² по једно мерење.

Испитивање микроклиме врши се на радним местима и у радној средини у којој се обавља радни процес, односно у којој се запослени крећу или задржавају дуже од два сата у току радне смене.

Испитивања микроклиме врше се у летњем периоду када је спољна температура изнад 25 степени Целзијуса и у зимском периоду када је спољна температура испод 5 степени Целзијуса.

Члан 53.

Превентивна испитивања услова радне средине обављају се у року од шест месеци од почетка рада радног, односно технолошког процеса, реконструкције објекта у ком се обавља радни процес или замене техничких капацитета којим се мењају услови рада, при чему испитивања услова радне средине морају започети са даном започињања рада технолошког процеса и морају се обављати на свака три месеца. Превентивна испитивања обављају се и након отклањања недостатака утврђених приликом испитивања.

Периодична испитивања услова радне средине обављају се на радном месту у радној средини у складу са Планом и програмом мониторинга услова радне средине најкасније року од три године од дана претходног испитивања, а за радна места са повећаним ризиком најкасније у року од две године од дана претходног испитивања.

V ЛИЧНА ЗАШТИТНА ОПРЕМА

Члан 54.

Послодавац је дужан да запосленима обезбеди коришћење личне заштитне опреме у складу са актом о процени ризика, као и одржавање личне заштитне опреме у исправном стању, те да исту искључи из употребе када на њој настану промене због којих постоје ризици за безбедност и здравље запослених.

Лична заштитна опрема из става 1. овог члана обезбеђује се запосленом на терет послодавца.

Послодавац је дужан да запосленима обезбеди и изда на употребу личну заштитну опрему у исправном стању, на којој су примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду и да обезбеди контролу њихове употребе у складу са наменом.

Евиденцију о издатој личној заштитној опреми послодавац је дужан да води на прописаном обрасцу 11, у који уноси податке о личној заштитној опреми коју издаје, датуму издавања, року трајања, имену и презимену лица које је издало личну заштитну опрему и назив документа о задужењу личне заштитне опреме.

Документ о задужењу личне заштитне опреме (реверс) се издаје за сваког запосленог посебно. Сваки реверс треба да садржи податке о имену и презимену

запосленог, називу радног места, као и списак личне заштитне опреме (врста, ознака стандарда) коју запослени задужује.

Послодавац је дужан да спроведе обуку запослених за правилно коришћење личне заштитне опреме и да о томе води евиденцију (образац 6).

Лична заштитна опрема коју послодавац даје запосленима мора бити усаглашена са прописаним техничким захтевима, њихова усаглашеност мора бити оцењена према прописаном поступку, мора бити означена у складу са прописима, односно неопходно је да је прати прописана исправа о усаглашености и друга прописана документација.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленима упутство за безбедан рад по прописима о безбедности и здрављу на раду за коришћење опреме за рад и средстава и опреме за личну заштиту на раду на језику који запослени разуме.

Члан 55.

Лична заштитна опрема даје се на употребу за радна места у складу са Актом о процени ризика и користи све док има заштитну функцију. Уколико лична заштитна опрема изгуби заштитну функцију или на било који други начин нестане, запосленом се мора дати на коришћење нова лична заштитна опрема.

Запослени су дужни да личну заштитну опрему користе за све време рада, а после рада да је оставе на за то предвиђено место.

Надзор над применом личне заштитне опреме врши непосредни руководилац, који је дужан да забрани рад запосленом без личне заштитне опреме, уколико је иста предвиђена за његово радно место.

VI УТВРЂИВАЊЕ РАДНИХ МЕСТА СА ПОВЕЋАНИМ РИЗИКОМ

Члан 56.

Радно место са повећаним ризиком јесте радно место на висини, радно место у дубини, радно место на управљању возилима и унутрашњем транспорту (виљушкари, дизалице, транспортери, грађевинске и пољопривредне машине и сл.) и друго радно место утврђено актом о процени ризика послодавца на коме, и поред потпуно примењених мера у складу са овим законом, постоје околности које могу да угрозе безбедност и здравље запосленог.

Члан 57.

Послодавац је дужан да актом о процени ризика, на основу непристрасне оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада, одреди посебне здравствене услове које морају испуњавати запослени на радним местима са повећаним ризиком.

Члан 58.

У поступку утврђивања радних места са повећаним ризиком посебно се сагледавају специфичности радних места и технолошког процеса рада, и то:

1. оптерећење на раду (физичко, психичко и сензорно),
2. опасности и штетности у радној средини (физичке, хемијске и механичке),
3. здравствени ризици,

4. повреде на раду,
5. режим и услови рада,
6. примена мера заштите на раду.

Члан 59.

Периодичне обуке за безбедан и здрав рад запосленог који ради на радном месту са повећаним ризиком врше се најкасније у року од једне године од дана претходне обуке.

Запослени који ради на радном месту са повећаним ризиком има право и обавезу да обави лекарски преглед на који га упућује послодавац, као и право да одбије да ради уколико му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове. Запослени је дужан да ради на радном месту са повећаним ризиком, на основу извештаја здравствене установе која обавља делатност медицине рада којим се утврђује да је здравствено способан за рад на том радном месту.

Послодавац је дужан да запосленом на радном месту са повећаним ризиком обезбеди претходни лекарски преглед, као и периодичне лекарске прегледе у току рада.

Претходни и периодични лекарски прегледи запослених на радним местима са повећаним ризиком врше се на начин, по поступку и у роковима утврђеним прописима о безбедности и здрављу на раду.

Послодавац је дужан да запосленом који рад обавља ноћу, у складу са законом, обезбеди претходни и периодични лекарски преглед, који се обавља на сваких 18 месеци.

У случају да се током периодичног лекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком, послодавац је дужан да га премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима.

Члан 60.

Послодавац је дужан да запосленом који у оквиру послова које обавља користи опрему за рад са екраном најмање четири сата дневно, иако није утврђено као радно место са повећаним ризиком, обезбеди преглед вида који ће извршити здравствена установа која обавља делатност медицине рада или офталмолог.

Преглед вида спроводи се пре почетка коришћења опреме за рад са екраном, периодично у току коришћења опреме за рад са екраном у интервалима не дужим од три године и уколико се код запосленог појаве проблеми са видом који могу настати као последица коришћења опреме за рад са екраном.

Послодавац је дужан да, у складу са прописима о здравственој заштити, запосленом који користи опрему за рад са екраном обезбеди циљани офталмолошки преглед, уколико резултати прегледа вида из претходног става покажу да је то неопходно.

Члан 61.

За обављање послова заштите здравља запослених на раду послодавац ангажује здравствену установу која обавља делатност медицине рада, за коју је надлежни државни орган утврдио испуњеност прописаних услова за обављање здравствене делатности, у складу са законом.

Здравствена установа из става 1. овог члана учествује у процени ризика на радном месту и у радној средини и у области безбедности и здравља на раду обавља послове прописане законом.

VII ОБУКА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 62.

Обука за безбедан и здрав рад врши се у циљу упознавања запосленог са свим врстама ризика на радном месту на којем запослени обавља своје послове и конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са Актом о процени ризика.

Обука запослених врши се код заснивања радног односа, односно другог радног ангажовања, услед премештаја на друге послове, приликом увођења нове технологије или новог средства за рад, приликом промене радног процеса који може проузроковати промену мера за безбедан и здрав рад, ако код послодавца рад обављају запослени код другог послодавца и услед периодичне провере оспособљености запослених.

Обука из става 1. овог члана обавља се у току радног времена и трошкови оспособљавања не могу падати на терет запосленог.

Члан 63.

Обука за безбедан и здрав рад запосленог мора бити прилагођена специфичностима његовог радног места и спроводити се по програму, чији садржај послодавац мора, када је то потребно, да обнавља и мења. Ако послодавац одреди запосленом да обавља послове на два или више радних места, дужан је да запосленог обучи за безбедан и здрав рад на сваком од тих радних места.

Стручно лице за обављање послова безбедности и здравља на раду (саветник/сарадник) организује и спроводи обуку запослених и других лица у складу са законом, представника запослених и руководиоца.

Послодавац код кога под његовим надзором и руковођењем, на основу уговора, споразума или по било ком другом основу, обављају рад запослени другог послодавца, дужан је да те запослене обучи за безбедан и здрав рад, у складу са законом (нпр ангажована лица преко омладинске задруге и сл.)

Уколико код послодавца одређене послове обављају запослени другог послодавца (тзв. аутсорсинг послови), тај послодавац оспособљава своје запослене за безбедан и здрав рад.

Члан 64.

Обука запослених врши се на основу Акта о процени ризика на радном месту и у радној средини, Програма обуке за безбедан и здрав рад, упутстава за безбедан рад, инструкција, постојећих обавештења и других писаних материјала.

Члан 65.

Обука обухвата упознавање запослених са карактеристикама рада и технолошког процеса, а посебно са:

1. пословима које запослени обавља;

2. врстама ризика на радном месту и у радној средини;
3. општим, посебним и другим превентивним мерама које су предузете на радном месту и у радној средини и мерама које запослени мора да предузима (средства за рад, лична заштитна опрема, заштитни уређаји и направе и др.);
4. организацијом спровођења мера безбедности и здравља на раду и њеним функционисањем;
5. правима, обавезама и одговорностима запослених и Послодавца;
6. практичним радом уз надзор непосредног руководиоца или оспособљеног радника.

Члан 66.

Обуку запослених за безбедан и здрав рад послодавац обавља теоријски и практично, у складу са Програмом обуке за безбедан рад који доноси послодавац.

Програм обуке за безбедан и здрав рад мора садржати општи и посебни део.

Општи део програма обуке обухвата упознавање запослених са правима, обавезама и одговорностима у области безбедности и здравља на раду из закона и подзаконских прописа, као и упознавање са општим актима послодавца у области безбедности и здравља на раду.

Посебни део програма обуке обухвата упознавање са свим потенцијалним опасностима и штетностима на радном месту, процењеним ризицима и мерама за безбедан и здрав рад.

Члан 67.

Теоријска обука запослених врши се путем директног присуства, организовањем инструктивно - консултативне наставе и уручивањем писаних материјала, презентовањем припремљених видео материјала.

Практична обука се изводи методом демонстрације исправних поступака у раду, правилним коришћењем средстава за рад, заштитних уређаја или направа, личне заштитне опреме и упознавање са конкретним опасностима и штетностима.

Демонстрацију исправних поступака у раду изводи запослени са искуством који је обучен за безбедан и здрав рад на тим пословима или непосредни руководилац запосленог.

Практична обука врши се за све запослене и организује се после теоријске обуке. Практична обука се изводи на радном месту.

Члан 68.

Провера обучености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту из теоријског и практичног дела.

Провера обучености из теоријске обуке радника за безбедан и здрав рад врши се путем усменог испитивања или теста, а провера практичног дела обучености врши се путем осматрања, усменог испитивања и запажања при практичном раду запосленог.

Ако запослени који се обучава не покаже задовољавајући степен познавања области за коју се обучава, подвргнуће се поновној обуци и провери.

Запослени који на провери обучености не покаже задовољавајући степен познавања области за коју се обучава, или послове при практичном раду обавља на недовољно

безбедан или сигуран начин, не може се распоредити да самостално ради, све док се поновном провером не утврди да је обучен за безбедан и здрав рад.

Члан 69.

Проверу обучености за безбедан и здрав рад, за практични део, врши непосредни руководиоца запосленог самостално или у сарадњи са стручним лицем за послове безбедности и здравља на раду.

Члан 70.

Периодичне обуке за безбедан и здрав рад запосленог који ради на радном месту са повећаним ризиком врше се најкасније у року од једне године од дана претходне обуке, а на осталим радним местима најкасније у року од три године од дана претходне обуке.

Обука за безбедан и здрав рад обавља се на језику који запослени разуме и прилагођава се могућностима и способностима посебних група запослених.

Члан 71.

Послодавац је дужан да организује и спроведе обуку непосредних руководиоца и представника запослених по два основа (као запосленог и по основу функције коју има) у складу са програмом обуке за непосредне руководиоце, који је саставни део Програма обуке запослених за безбедан и здрав рад.

Послодавац је у обавези да обуку за безбедан и здрав рад за непосредне руководиоце евидентира у оквиру евиденције о запосленима обученим за безбедан и здрав рад правилно коришћење личне заштитне опреме (образац 6), са шифром 10 за случај, односно разлог извршене обуке запосленог за безбедан и здрав рад.

Члан 72.

Када радни процес захтева додатну обуку запосленог за безбедан и здрав рад, послодавац је дужан да упозна запосленог о обављању радног процеса на безбедан начин, путем обавештења, упутстава или инструкција у писаној форми. У изузетним случајевима, када запосленом прети озбиљна, неизбежна и непосредна опасност по живот или здравље, због хитности, обавештења, упутства или инструкције могу се дати у усменој форми.

У случају тешке повреде на раду, смртне повреде на раду или колективне повреде на раду са тешком или смртном повредом на раду, **послодавац је дужан** да одмах, а најкасније у року од осам дана од настанка повреде изврши додатну обуку запослених на том радном месту у организационој јединици где се повреда догодила, са обавезом обавештавања свих запослених.

Приликом реализовање додатне обуке, послодавац је у обавези да исту документује новим евиденцијама о оспособљености запослених за безбедан и здрав рад.

Додатну обуку у име послодавца може да врши стручно лице за послове безбедности и здравља на раду или непосредни руководиоца запосленог у координацији са стручним лицем.

VIII ПОВРЕДЕ НА РАДУ

Члан 73.

Повреда на раду је свака повреда која се догоди у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла, као и при редовном одласку и доласку са посла. По квалификацији, повреде на раду могу бити лаке (не проузрокују трајне последице за повређеног радника) и тешке (проузрокују трајне последице по повређеног радника).

Послодавац се **не ослобађа обавеза и одговорности** у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем правног лица, односно предузетника са лиценцом или другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на та лица.

У случају настанка повреде на раду због елементарних непогода, озбиљне, неизбежне и непосредне опасности које су изван контроле послодавца или због изузетних догађаја чије се последице упркос свим предузетим мерама од стране послодавца нису могле избећи, послодавац није одговоран у смислу овог закона.

Члан 74.

Повређени радник је дужан да у што краћем року обавести непосредног руководиоца о дешавању повреде на раду. Непосредни руководилац у обавези је да узме три изјаве поводом настанка повреде на раду и то од повређеног, очевица повреде и непосредног руководиоца повређеног радника (сопствену).

Непосредни руководилац у обавези је да о повреди обавести директора и стручно лица за обављање послова безбедности и здравља на раду, које је дужно да сачини Извештај о повреди на раду.

Непосредни руководилац је дужан да, у случају повреде, одмах обезбеди пружање прве помоћи, позове хитну помоћ и организује превоз повређеног у најближу здравствену установу.

Члан 75.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослених.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од пет радних дана од дана настанка, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада лаку повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три дана.

Послодавац је дужан да, најкасније у року од пет дана од дана достављања мишљења здравствене установе која је утврдила професионалну болест пријави надлежној инспекцији рада професионалну болест

Члан 76.

Извештај о повреди на раду сачињава се на прописаном обрасцу у пет истоветних примерака и доставља лекару који је први прегледао повређеног, ради уноса налаза и мишљења лекара, односно здравствене установе.

Квалификацију повреде даје лекар који је први прегледао повређеног и то уписује у извештај о повреди на раду.

У року од два дана од пријема попуњеног извештаја од лекара, послодавац је у обавези да свих пет примерака извештаја достави филијали Републичког фонда за здравствено осигурање код које повређени или оболели од професионалног обољења остварује права утврђена прописима о здравственом осигурању.

Филијала Републичког фонда за здравствено осигурање оверава свих пет примерака извештаја, од којих један примерак извештаја задржава за своје потребе, а остале примерке враћа послодавцу.

Послодавац један примерак овереног извештаја задржава за своје потребе, један примерак извештаја дужан је да достави запосленом одмах, а најкасније у року од два дана од његовог пријема, један примерак извештаја доставља филијали Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и један примерак извештаја доставља министарству надлежном за рад – Управи за безбедност и здравље на раду.

До доношења подзаконског акта од стране министра надлежног за послове рада, којим ће бити утврђени садржај и начин издавања обрасца извештаја о повреди на раду, професионалном обољењу и обољењу у вези са радом примењује се Правилник о садржају и начину издавања обрасца извештаја о повреди на раду и професионалном обољењу („Сл. гласник РС“, бр. 72/06, 84/06-испр., 4/16, 106/18 и 14/19).

Члан 77.

Сви трошкови у вези са повредом на раду, као и трошкови накнаде зараде запосленог за време привремене спречености за рад, падају на терет послодавца.

Члан 78.

Податке о повредама на раду и професионалним обољењима запослених, послодавац је у обавези да ажурно евидентира у евиденцију о повредама на раду (образац 2), односно у евиденцију о професионалним болестима (образац 3).

Члан 79.

Извештај о повреди на раду се подноси у писаном облику до успостављања Регистра повреда на раду у електронском облику.

Даном активирања регистра повреда на раду, послодавци ће бити дужни да пријаве повреда на раду врше кроз ову електронску базу у складу са начином који ће бити прописан од стране министра надлежног за послове рада пре успостављања регистра.

ОСИГУРАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ОД ПОВРЕДА НА РАДУ И ПРОФЕСИОНАЛНИХ БОЛЕСТИ

Члан 80.

Послодавац је дужан да запослене осигура за случај повреда на раду и професионалних болести, ради обезбеђивања накнаде штете. Обавеза се односи на све запослене, неовисно о категорији ризика радног места.

Минимална висина премије осигурања није прописана. Финансијска средства за осигурање из става 1. овог члана падају на терет послодавца.

Услови и поступци осигурања од повреда на раду и професионалних болести запослених уређују се законом.

IX ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 81.

Послодавац је дужан да води и чува евиденције о:

- 1) радним местима са повећаним ризиком, запосленима који обављају послове на радним местима са повећаним ризиком и лекарским прегледима запослених који обављају те послове;
- 2) повредама на раду и професионалним болестима;
- 3) запосленима изложеним биолошким штетностима групе 3 и/или групе 4;
- 4) запосленима који су изложени карциногенима или мутагенима, хемијским материјама и азбесту, као и о здравственом стању и изложености;
- 5) запосленима обученим за безбедан и здрав рад и правилно коришћење личне заштитне опреме;
- 6) извештају о примени мера за безбедност и здравље на раду за делатности из члана 48. овог закона;
- 7) извршеним прегледима и проверама опреме за рад и прегледима и испитивањима електричних и громобранских инсталација;
- 8) извршеним испитивањима услова радне средине;
- 9) издатој личној заштитној опреми.

Послодавац је дужан да евиденцију о запосленима обученим за безбедан и здрав рад у складу са овим законом или њену копију држи у седишту или другој пословној просторији послодавца или на другом месту, у зависности од тога где запослени ради.

Евиденције из става 1. овог члана послодавац може водити у електронском облику, осим евиденције из става 1. тачка 5) овог члана. Када се евиденција води у електронском облику, обрасци морају имати квалификовани електронски потпис у складу са посебним прописом.

X ПРВА ПОМОЋ

Члан 82.

Послодавац је дужан да обезбеди пружање прве помоћи, да обучи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи и обезбеди средства и опрему за пружање прве помоћи узимајући у обзир процењене ризике, радни процес, организацију, природу и обим радног процеса, број запослених који учествују у радном процесу, број радних смена, број локацијски одвојених јединица, учесталост повреда на раду и удаљеност до најближе медицинске помоћи.

Пружање прве помоћи мора бити организовано на начин да је прва помоћ доступна сваком запосленом током радног времена, у свим сменама и на свим локацијама.

У случају повреде на раду или изненадне болести запосленог обезбеђује се правовремено пружање прве помоћи на месту поврешивања или обољевања и хитна дојава медицинској установи.

Правовременим пружањем прве помоћи мора се најпре отклонити непосредна опасност по живот и здравље повређеног, односно нагло оболелог запосленог.

О пружању прве помоћи и спасавању запослених старају се непосредни руководиоци и запослени који су оспособљени за пружање прве помоћи.

Члан 83.

За пружање прве помоћи морају бити оспособљени руководиоци, као и најмање 2% од укупног броја извршилаца у једној смени или локацијски одвојеној јединици, за основно или напредно оспособљавање за пружање прве помоћи у зависности од процењених ризика.

Послодавац је дужан да обезбеди да за сваку радну смену и локацијски одвојену јединицу буде присутан најмање један запослени који има завршено основно или напредно оспособљавање за пружање прве помоћи.

Члан 84.

Оспособљавање запослених за пружање прве помоћи заснива се на упознавању са основним мерама и поступцима, као и практичној обуци за правовремено указивање помоћи у циљу ублажавања или отклањања последица повреде на раду или изненадне болести.

Оспособљавање запослених за пружање прве помоћи врши се за случај удара струје, наглог крварења, прелома костију, тровања, потребе имобилизације, примењивања различитих метода оживљавања, смештаја и преноса повређеног или нагло оболелог запосленог и др.

Члан 85.

Оспособљавање запослених за пружање прве помоћи врши се теоријски и практично.

Теоријско оспособљавање врши се организовањем предавања и консултативне наставе.

Практично оспособљавање врши се непосредним упознавањем запослених који се оспособљавају и демонстрирањем начина указивања прве помоћи у различитим ситуацијама које се могу догодити у зависности од постојећих опасности и процењених ризика.

Члан 86.

Послодавац је дужан да обезбеди одговарајући број ормарића за прву помоћ са санитарским материјалом, које мора поставити на видна места.

Један ормарић или преносива торба за пружање прве помоћи довољни су до 20 запослених, од 20 до 100 запослених и даље на сваких 100 запослених, још по један ормарић или преносива торба. Садржај ормарића прописан је у Правилнику о начину пружања прве помоћи, врсти средстава и опреме који морају бити обезбеђени на радном месту, начину и роковима оспособљавања запослених за пружање прве помоћи („Сл.гласник РС“, бр. 109/16).

На ормарићима за прву помоћ потребно је истаћи број телефона најближе здравствене установе (Дома здравља) и хитне помоћи, као и име и презиме запослених

који су оспособљени за пружање прве помоћи, радно место на коме се они налазе и њихов број телефона.

XI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 87.

Одредбе овог Правилника примењују се и тумаче у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду и другим важећим прописима.

Питања која нису регулисана и уређена овим правилником непосредно ће се решавати применом Закона и других прописа.

Члан 88.

Измене и допуне овог правилника вршиће се по истом поступку по којем је и усвојен.

Члан 89.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о безбедности и здрављу на раду бр. 1177 од 8. августа 2023. године

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли Факултета.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКУ ХЕМИЈУ
ДЕКАН

проф. др Мирослав Кузмановић

Објављено на огласној табли Факултета дана 02.07.2025. године